

Vrijstaat Holland

Vrijstaat Holland

Menko Wielaerts

Schrijver: Menko Welaerts
Coverfoto: MorgueFile
Coverontwerp: MenkoWelaerts
ISBN: 9789402131888
1^e uitgave Vrijstaat Holland 2012
2^e uitgave 2015
© 2015 Menko Welaerts

Proloog

Het begint met een geconcentreerde glazen sfeer, met niets daarbuiten. Zelfs niet niets. Zij verenigt alles en is zichzelf genoeg.

Tot ze uiteenspat door een minuscuul sprankje verlangen. Dit verdeelt de sfeer in hier en daar, toen en straks, gedachte en ding, wens en vervulling. Daarna in een almaar uitdijende ruimte alom scherven van kristal. Wit licht spat fel op de helderste facetten. Helder, transparant, volledig aanwezig maar niets tonend dan zichzelf. Licht streelt zacht over de mattere delen, die lijken te verbergen en beloven.

Een woud van kristal komt langzaam in beweging door dit lome spel van licht. Een enkel facet kleurt heel licht roze. Over een ander speelt voorzichtig een vleug lichtgroen of geel. Het lichtspel blijft traag maar wordt intenser. Kleur mengt zich op de facetten in ontluikende vormen. Hier ontrolt zich een lichtgroen bedauwd blad. Breekbaar vers, met nog broze nerven. Een bijna verzadigde dauwdruppel rolt langzaam naar de rand. Daar een verlangende mond, de lippen iets van elkaar, vochtig glanzend. Een tong net zichtbaar.

Verderop grassprietten, wuivend in een lichte bries, beklommen door een torretje dat zijn vleugels spreidt. Op een ander facet flitst heel snel een haas voorbij. Hier verschijnt een structuur van asfalt. Daar een deel van een gebouw, een hoogspanningsmast, een heidelandschap met schapen, een opstijgend vliegtuig, een zingende mensenmenigte.

Ze zijn wat ze zijn en betekenen niets. Niet afzonderlijk en ook niet samen.

Op het facet met de mond wordt uitgezoomd. Er ligt een vrouw in een zee van zand. Langzaam richt zij zich op en kijkt in de leegte om zich heen. Zij glijdt met haar hand langs haar drie licht melk lekkende borsten en likt die gulzig af. Ze wenkt het torretje, de haas en de hoogspanningsmast en leidt hen naar een weidelandschap dat in het zand ontstaat.

Ergens anders maakt het zand plaats voor een landingsbaan, een stad en de zingende mensenmenigte die zij ook heeft gewenkt. Zo gaat het nog even door en worden alle facetten ingeschreven in de zandvlakte, die zo langzaamaan verdwijnt.

En er worden geluiden hoorbaar. Eerst heel vaag, maar langzaam luider wordend. Schelle geluiden of aanstekelijke klanken. En geuren. Sommige afstotend. Andere zwoel, verleidend. Er ontstaat contact en liefde. Er komen conflicten en onenigheid. Er is rust en stilte. Er is hectiek, stank en een kakofonie van geluid. Er is overeenkomst en verschil.

Maar alles blijft stromen en niets blijft gelijk. Het licht speelt het spel van verandering subtiel verder. En de vrouw geniet ervan en vindt dat het zo wel goed is. Ze vleit zich bevredigd weer neer in het laatste stukje zand.

Terwijl erop wordt ingezoomd, vervaagt het beeld langzaam.

En het laatste zand wordt gras.

1

Jorrick Feenstra keek om zich heen in een stil, kaal weidelandschap. Over een paar maanden zou het op zonnige voorjaarsdagen uit zijn voegen barsten van het leven. Met opgeschoten riet aan de slootkanten, nestelende watervogels, koeien en schapen in de wei, veldbloemen en vlinders in alle denkbare kleuren. En mensen die op hun rug in het gras op een grassprietje kauwend gedachteloos naar de blauwe lucht staren. Nergens speciaal aan denkend. Luisterend naar de voorjaarsdrukke in de natuur. Met zinderende lijven genietend van een mild strelende zon.

Maar dat leek nu nog ver weg. Hij zag alleen maar leeg, grauwgroen weiland, hopen bagger op de slootkanten en hier en daar een boerderij zonder spoor van activiteit. Het was waterkoud en de lucht was loodgrijs. Er heerste een beklemmende afwezigheid en een zonnige lentedag leek nog ver weg. Hij zou hier zijn vriendin Aiko ontmoeten en hoopte dat ze snel zou komen. Daarna meteen maar verder rijden.

Hij had geen zin om erbij te gaan zitten en ijsbeerde een beetje ongedurig rond. Kauwend op een stuk stokbrood. Luisterend naar de stilte, die eenmaal kort werd verstoord door de herrie van een langsrijdend wagentje met een bromfietsmotor.

Zijn gedachten werden onderbroken doordat zijn oog viel op een mededelingenbord:

*'Landschap biedt subtiel gelaagd,
de rust en ruimte die je vraagt.
Je met hengel, te voet of op de fiets,
vermengen met het groene niets.
Kan niet zo zijn dat is.*

*Doewoord zegt wat wordt.
Het rolt zich op en wordt gemis.
Want alles duurt maar kort.*

**Dit is een boodschap van Landschap
Groen is Gras, mede ondersteund
door de Europese Unie.'**

Een intrigerende mededeling.

Hij hoorde een fel 'ping' van een fietsbel en keek om. Een groep wielrenners was naar hem onderweg en al snel ook weer voorbij. Ze kwamen en gingen in een korte windvlaag. Schuim op de kaken en allerlei meet- en weetgadgets aan boord. Volkomen GPS-gestuurd raasden ze door het polderlandschap, zo ideaal voor dit doel. Plat vlak, kaarsrechte wegen, geen onoverzichtelijke bochten of kruispunten.

Doorstoempen maar.

Jorrick verbaasde zich over de vele werelden die in dit kleine land langs elkaar heen schoven. De wereld hier was in ruste, eiste niets op. Je was helemaal op jezelf aangewezen. Op een steenworp afstand was de stedelijke wereld van uitgaan, cultuur, dynamiek, fixatie op de laatste trends en op ononderbroken communicatie van allen, met iedereen, over alles.

Hoewel hij aan de rand van de stad woonde, drong die wereld dagelijks tot hem door via zijn dochter Aziza, een begin twintiger. Ze kon hem dodelijk meewarig aankijken als hij naar haar smaak weer eens niet soepel genoeg meedraaide in deze malle molen. Bijvoorbeeld omdat hij niet wist wat iedereen volgens haar binnen de minuut moest weten. Of het nu ging om een tsunami in Azië, een staatshoofd dat was vermoord of een bekende Nederlander die in een scheiding lag.

'What the fuck, Jor. Dat soort dingen hoor je snel te weten. Anders kun je toch nergens over meepraten. Hoe sneu kan je zijn? Het is toch chill om door sociale media onderdeel te zijn van de dynamiek van het grotere geheel?'

Hij kon haar nooit goed uitleggen dat zoiets ook op andere manieren kon. Een mobiel had hij wel bij zich, zo erg was het niet. Maar hij was daar niet voortdurend mee in de weer zo-

als Aziza en haar generatie. De gedachte zou niet bij hem opkomen om Aiko te bellen met de vraag waar ze bleef. Door te bellen zou ze immers niet dichterbij komen. Ze hadden afgesproken, dus hij wist dat ze zou komen.

En dat was ook zo.

Aiko Haninen kwam aangereden op een limegroene Kawasaki Ninja in bijpassend groen-wit motorpak uit één stuk. Ze had Japans-Finse ouders, maar de Aziatische toets overheerste. Ninja en Aiko gingen vloeiend in elkaar over in één soepel draaiende machine.

Jorrick voelde een aangename huivering door zich heen gaan bij het zien van een speels detail dat dit geordende geheel doorbrak. De onder haar helm uitstekende zwarte staart. Ze klapte haar vizier op en overschreeuwde het Ninjagereutel.

‘Hé, mooie blonde reus, gaan we meteen door, of wat?’

Jorrick maakte een draaibeweging met zijn pols om aan te geven dat ze motor even moest uitzetten. Ze draaide de sleutel om en zette haar helm af. Ze zoenden elkaar.

‘Je ziet er geweldig uit in dat pak.’

‘Ja, nog wel nieuw, maar heel soepel leer. Het zit nu al fantastisch.’

Ze maakte haar staart los, schudde haar haardos uit en toverde een beminnelijke grijns tevoorschijn. De twee bekeken elkaars motoren en kletsten wat over vermogen, rijeigenschappen en uitrusting. Het gebruikelijke motorrijdersgeleuter. Ze hadden beiden bij terugkomst na een lang verblijf in het buitenland een motor aangeschaft. Die zouden ze binnenkort gebruiken voor uitstapjes dichterbij huis. Afspraak was de aankoop onafhankelijk van elkaar te doen voor het verrassingseffect. Ongeveer als in het Britse autoprogramma Top Gear, waarin de drie presentatoren zich gek lachen om elkaars wrakken, die ze binnen een budget van maximaal vijfhonderd euro mochten aanschaffen. Maar Jorrick en Aiko hadden veel meer te besteden gehad.

Ze hadden afgesproken elkaar hier te treffen en daarna via binnenwegen naar de Afsluitdijk te rijden. In het restaurant

halverwege de dijk zouden ze de hoofdlijnen van hun volgende gezamenlijke project uitzetten.

Aiko had een achtergrond in de beeldende kunst en was dichter. Jorrick was afgestudeerd in de filosofie en na zijn studie als freelancer verdwaald in de journalistiek. Ze waren elkaar tegengekomen bij de tentoonstelling Futura in Basel, waar zij aan had bijgedragen met een aantal installaties. Hij knoopte een praatje aan voor een artikel voor één van de bladen waar hij nu en dan voor werkte. Aiko bleek een manier van denken te hebben die hij moeilijk kon volgen, maar die hem ook nieuwsgierig had gemaakt. Er kwamen vervolgspraken. Zij begon hem te zien als iemand met mogelijkheden. Ze leek op een afgelegen eiland met weinig geduld voor de zee. Maar dit oude vissertje mocht op proef aanmeren. En het beviel.

Na een tijdje startten zij samen een project dat ze voorlopig "project X 2050" hadden gedoopt. Jorricks dagelijkse thuisbasis was een tot woning verbouwd kantoorpand op een oud bedrijfsterrein in Diemen, aan de oostkant van Amsterdam. Aiko bewoonde een appartement in een verbouwd pakhuis aan de Zaan, in Zaanstad.

En dat wilden ze zo houden. Ze waren zoveel met elkaar op pad, dat ze de weinige tijd thuis liever alleen doorbrachten. Althans, dat vond vooral Aiko en Jorrick kon daarmee leven. Een onalledaagse verhouding die prima werkte.

Hun verschil in leeftijd was zo groot als hun verschil in motorvoorkoor. Jorrick was tweeënvijftig. Aiko zevenendertig. Hij vond dit in het begin een reden om hun vriendschap platonisch te houden. Hij had zelfs gelogen dat hij seksueel niets voor haar voelde. Daar had zij maling aan gehad.

'Onzin, ik lijd niet aan zelfoverschatting, maar ik heb je naar me zien kijken. Je staat op springen man, maar je denkt gewoon dat je te oud voor me bent. Het verschil is nou ook weer niet zo groot dat ik je dochter had kunnen zijn.'

'Dat mag zo zijn,' had hij geantwoord, 'maar het idee dat ik al geslachtsrijp was terwijl jij nog in een luijer rondscharrelde staat me niet aan. Straks is het andersom. Laat ik het allemaal lopen en mag jij de rotzooi opruimen.'

Hij moest grinniken bij de herinnering. Zijn dappere verweer had niet mogen baten. Ze kon ontwapenend direct zijn.

‘Ik beloof plechtig je bij de eerste tekenen van dementie te dumpen. Ik duw geen karretjes en dweil geen vloeren. En nu je kleren uit en laten zien wat je kunt, opa.’

Na verloop van tijd bleek het er allemaal weinig meer toe te doen.

Jorrick keek weer naar de Ninja van Aiko.

‘Houdt zo’n buikschuiver het wel uit op langere ritten? Veel bagageruimte heb je ook niet.’

‘Ach, het zal wel meevallen. Wat is lang? Gewoon regelmatig pauzeren en de benen strekken, dan komt het allemaal goed. Ik had er trouwens al rekening mee gehouden dat jij een praktische toermotor met bergruimte zou kiezen in plaats van een snelle Ducati. Dus afgezien van de ladiesstuff in mijn tanktas mag jij straks de spullen meenemen.’

Ze dronk een chocomelpakje leeg en liet een onnodige boer om aan te geven dat verdere discussie op dit punt vergeefse moeite zou zijn.

‘Heel fijn, boer verlaat vrouw. Zullen we dan maar gaan?’

Ze reden langs Monnickendam via binnenweggetjes verder in noordelijke richting. Een route die je ‘s zomers in het week-einde vooral moest mijden. Dan stuitte je voortdurend op grote groepen recreatieve motorrijders van soms wel dertig stuks die lamlendig achteroverhangend op hun luie zitzakken van terras naar terras dweilden. Het zag er net zo spannend uit als een Bingoavond, vond Jorrick. Maar qua herrie leek het meer op een verlate inval van de oosterburen. Huur toch een bus, dacht hij dan. Nou ja, ieder zijn lol.

En nu was het begin maart, met temperaturen in de enkele cijfers en lekker rustig op de weg. Ze droegen allebei thermische onderkleding die de kou lang buiten hield. In een bochtig maar overzichtelijk stuk weg ging Aiko even helemaal los. Plat in de bocht, hoofd rechtop schuin door de bocht heen kijkend, vol gas eruit op weg naar de volgende en vanuit de heup negentig graden naar de andere kant overhellend.

Jorrick luisterde in mijn helm naar het nummer “Dag 1”, van Spinvis:

*‘Dit is de eerste dag en op mijn net nieuwe
huid, voel ik de zon voor het eerst, adem in en
adem uit, voel ik hoe mijn bloed stroomt...’*

Aiko danste een mooi bijpassende dans met haar Ninja. Honderd procent snelheidsgenot en evenwichtskunst. Hij kon haar een tijdlang volgen, maar uiteindelijk verdwenen machine en powerpuma langzaam maar zeker uit beeld. Iedere twijfel aan haar motorkeus was verdwenen. Hij besloot met liefde haar rotzooi op zijn wat loggere lastdier mee te sjouwen.

Ze volgden beiden de route “Rondje IJsselmeer” in hun navigatiesystemen, dus Jorrick liet haar lekker weggrijden. Ze zou verderop in het volgende dorp wel op hem wachten. De muziek werd in zijn intercom even verbroken door een opgewekt klinkende Aiko.

‘Hé, Ninja aan Boxer, wij zijn weer nedergedaald op aarde, komt u langzamerhand tot ons of moeten wij hier wortel schieten?’

‘Het zag er prachtig uit Aiko. In ben onderweg en houd ook niet zo van wortels.’

Er volgde wat geknetter met afwisselend spraak en muziek. Toen ving hij een flard op.

‘...wortels gesproken, daar wil ik het zo op de dijk nog even met je over hebben...zoek een analogie met een afwijkend groeiconcept.’

Daarmee had hij iets om over na te denken. Twee minuten later pikte hij haar weer op in Scharwoude en reden ze in rustig tempo verder naar Hoorn.

Onderweg verloor Jorrick zich in bespiegelingen. De essentie van een motor is belofte van dynamiek en dat was Aiko ook, bedacht hij. Van de filosoof Kant stamt het begrip “Ding an sich”, waarmee hij had bedoeld op het deel van de werke-

lijkheid dat is zoals het is, onafhankelijk van onze waarne-
ming en uitleg. Een dwaze gedachte.

Maar Jorrick beschouwde “Ding an sich” ook als een passen-
de omschrijving van het fenomeen motor. De motor was op
zichzelf staande kracht zonder veel opsmuk. Polsslag, belofte
van dynamiek. Maar de kracht moest worden aangesloten en
gericht. De polsslag had een bloedsomloop nodig en dyna-
miek sloeg dood zonder doel. Je moest zo’n ding ergens voor
nodig hebben en daar wrong voor veel berijders de schoen.

Vroeger was een motor het vervoermiddel van mensen die
geen auto konden betalen. Je zag in arme werelddelen nog
wel dat motoren in gebruik waren als taxi of als pakezel voor
marktwaar, meubels en noem maar op. Ook daar verdween
dit in rap tempo zodra de auto binnen bereik kwam. Maar de
motor op zichzelf bleef een snaar raken en maakte in wel-
varende landen een rentree in de recreatieve industrie. Een
goedkoop alternatief voor de auto was het inmiddels ook niet
echt meer.

In het marktverhaal van de moderne westerse motor be-
leefde je in je vrije tijd de vrijheid en ongebondenheid van
avontuurlijke reizen in Turkije, de Himalaya of op de Ameri-
kaanse Route 66. De realiteit was vaak een rondje rond de
kerk op een zonnige zondagmiddag met twintig lotgenoten.
Eindigend in slap geouwehoer op een terras. Het was dus wel
zo fijn als je motor een gebruikswaarde had in je dagelijks
leven, vond Jorrick. Ook fijn dat Kant zowaar nog gebruikswaarde had.

Hij reed zelf op een heel ander type motor dan Aiko, een
BMW R-type. Zoals hij het zag, een “oermotor” zonder over-
bodige toeters en bellen, met een rechte zit. En een grote
ronde koplamp voorop in plaats van de insectenfronten en
dubbele- of asymmetrische koplampen die je steeds meer
zag. Maar beiden hadden ze de machine die hen paste als een
jas. En ongeacht de verschillen, het principe was hetzelfde.

Vanaf Hoorn reden ze door de Wieringermeer richting Den Oever. Ze voegden even daarvoor in op de A7, draaiden de dijk op en passeerden de enorme sluizen. Daarna kon het gas wijd open. Er was nauwelijks verkeer, dus geen risico van plotselinge wisselingen van rijstrook. Ook bij honderdtachtig nog geen spoor van trillingen of instabiliteit, dus die test was ook geslaagd.

Ze lieten de snelheid weer zakken en bereikten het monument halverwege, rechts onderaan de zuidzijde van de dijk. De noordkant lag hoger. Het door de architect Dudok ontworpen monument stond op de plaats waar de dijk in mei 1932 werd gedicht en de zee definitief werd buitengesloten. Het bestond uit een restaurant en een toren met een wenteltrap. Op de toren kon je zowel de Waddenzee als het IJsselmeer overzien.

Er was een bescheiden zonnetje doorgebroken, weerspiegeld door twinkelingen op kleine golfjes in het IJsselmeer. Verder stonden er veel stokken van fuiken die zorgden voor vaste verticale accenten in deze getemde Zuiderzee. Hier en daar een licht deinende sloep.

Op het parkeerterrein stonden opmerkelijk veel Canta's geparkeerd. Miniauto's met een bromfietsmotor waar je maximaal 45 kilometer per uur mee mocht rijden. Sommige waren uitgerust met een imperiaal op het dak, een reservewiel op de achterdeur of zelfs een miniatuur koeienvanger.

Het restaurant gaf Jorrick alleen al door de ligging het benauwende gevoel een kajuit in te gaan. Eenmaal binnen werd dit gevoel nog versterkt door de inrichting met veel hout, antieke olielampen, opgehangen stukken wrakhout en vele foto's en prenten die de geschiedenis vertelden van de dijk. Het was niet druk. Er stond een jongen van een jaar of twaalf ingewikkelde vechtbewegingen te maken, waarbij hij telkens aan het eind van een bewegingscyclus een korte kreet 'uhh'

slaakte. Jorrick stond het een tijdje te bekijken en sprak hem aan.

‘Wat voor sport is dat, joh? Tae Kwondo?’

‘Nee, lijkt er wel een beetje op hoor, maar dit is Kuk Sool Won. Een Koreaanse verdedigingssport. Ik ben nu bezig voor de rode band.’

‘Ziet er indrukwekkend uit man.’

De jongen trok een quasi zelfingenomen gezicht.

‘Ik weet het, dank je.’

Aiko moest lachen om deze manier van complimentjes paretten.

‘Nou, mooie kerel ben jij. Jij komt er wel.’

De jongen trok een olijk gezicht. Hij kon een tweede ‘weet ik’ zo te zien nog net binnenhouden.

Jorrick en Aiko zochten een rustige plek aan één van de kleine rechthoekige ramen, die beperkt uitzicht boden op het IJsselmeer. Aiko had haar motorpak verruild voor een trainingsbroek en vest. Jorrick had zijn dikke motorjack uitgetrokken. Ze werden warm bij een cappuccino.

‘Zeg eens,’ begon Aiko. Ze boog samenzweerderig naar voren, keek hem diep in de ogen en vervolgde op licht ironische toon, als een soort verhoor:

‘Waartoe zijn wij op aard? Om de wereld te verbeteren?’

Jorrick deed tegen zijn gewoonte in braaf wat van hem verwacht werd.

‘Nee, getver Aiko, de wereld is prima zoals hij is. Niets aan veranderen.’

‘Mooi zo, streel mijn voeten dan maar lekker. Vind jij toch ook fijn?’

Dat was zeker zo. Hij kon zich wel wat voorstellen bij die Aziatische obsessie voor voeten. Als ze ’s avonds samen waren - heel vaak was dat helaas niet - kon hij langdurig genieten van haar voeten.

Aiko ging lui onderuit zitten met haar voeten op zijn schoot. Ze hield haar hoofd een beetje schuin en keek de één meter negentig lange Jorrick geamuseerd aan. Ze genoot van de totale onaangepastheid van deze robuuste Fries. Hij speelde nu wel braaf haar spelletje mee, maar dat was zeker geen regel.

De meningen en verwachtingen van anderen leken amper vat op hem te hebben. Hij scoorde hoog qua vitaliteitsfootprint. Zelfs zijn konijnen vraten vlees.

‘Een mooi begin. Het brengt me in een bijzondere stemming. Wat gaan we doen?’

Jorrick knikte en bracht hun voorgenomen reis naar Göteborg ter sprake. Als voorwerk voor hun project hadden zij een paar interviews gepland. In Göteborg woonde een futuroloog, Dieter Langweil. De man voorspelde dat het weg nemen van de oorzaak van de tijdelijkheid van het bestaan, de dood, nog slechts een kwestie van decennia zou zijn. Dan was het opgelost en lag voor iedereen het eeuwige leven open. Ze hadden het daar al eens over gehad en hij begon er nu opnieuw over.

‘Of de stelling van die man in wetenschappelijk opzicht hout snijdt, vind ik niet zo spannend. Wel hoe zo iemand er nou op komt zich daarmee bezig te houden. En hoe hij aankijkt tegen de bijverschijnselen van niet doodgaan.’

‘Juist, dat maakt het pas echt interessant,’ vond ook Aiko.

‘Ik wil weten of hij het voor zichzelf een aantrekkelijke optie vindt. Maar het kan natuurlijk ook zo’n wetenschapsfreak zijn die alleen maar een willekeurige theoretische mogelijkheid doordenkt zonder zich dat soort vragen te stellen. Dan zou ik teleurgesteld zijn en hem willen dwingen als eerste mens niet dood te gaan. Alleen om te ervaren hoe het is. Letterlijk opgevat zou dat een langlopend experiment worden, maar je begrijpt wat ik bedoel.’

‘Ja, het zou leuk zijn te weten te komen of hij iets in die oneindige tijd wil. Het kan ook puur verzet zijn tegen het besef dat het ergens een keer stopt. Dat je niet meer wordt gezien, gehoord of herinnerd. Dan zou twitter een aanrader zijn. Een oneindige stroom berichtjes die eigenlijk allemaal hetzelfde betekenen:

“Hé hallo, ik ben er nog”.

Waarop een ander, die ook nog niet dood is, weer kan reageren met een opgestoken duimpje.

“Vind ik leuk. Jij mag blijven hoor”.

Toch ook mooi als je een probleem hebt met eindigheid?’

Aiko lachte om het voorbeeld.

‘Jij zit er blijkbaar niet mee, hè? Ik heb je tenminste nog niet betrap op dat twittergetrut. Maar verder openen sociale netwerken ook leuke mogelijkheden om kennis op een nieuwe manier te organiseren en toe te passen. Ik zoek naar een installatie om dit te verbeelden, met een passend biologisch symbool. Daarom begon ik net onderweg over die wortels.’

‘Heb ik over nagedacht. Laten we even kijken of hier een PC staat, dan zal ik je iets laten zien.’

Jorrick keek om zich heen, liep weg en wenkte Aiko mee te komen. Hij zocht en vond het jonge pretnummer dat net een Kuk-Sool-Won demonstratie had gegeven. Hij vroeg hem of hij een PC met internetverbinding in het restaurant had gezien. Dat bleek het geval, al had hij dit, gelet op de overige inventaris, niet verwacht.

Het jochie wist de weg in het restaurant en tikte op een laptop een wachtwoord in, dat zo te zien eindigde met een oplopende cijferreeks. Die sloeg hij nonchalant aan door zijn wijsvinger rap van links naar rechts over de toetsen te trekken, waarna zijn hand hoog in de lucht eindigde. Tegelijkertijd keek hij met een uitgestreken gezicht achterom naar Jorrick en Aiko. Hier gaf de jeugd een demonstratie van haar soepele betrekkingen met de ICT-wereld. Ze schoten weer in de lach. Jorrick nam het over en zocht de webpagina die hij nodig had.

‘Kijk hier Aiko, je alternatief voor wortels: een rhizoom. Wel eens van gehoord?’

‘Nee nooit, vertel.’

‘Een rhizoom is een wortelstok die je tegenkomt bij planten als brandnetels, lissen of waterlelies. Ze woekeren horizontaal en breiden zich onder de grond of onder het oppervlak uit als een netwerk. Anders dan veel andere planten, die een verticale structuur hebben volgens het patroon van wortel, stam, takken, blad. Het is in de filosofie wel gebruikt als beeld voor een hiërarchisch geordende ontwikkeling van kennis tegenover een netwerkgeoriënteerde organisatie van kennis, waarvoor het rhizoom model staat.’

Aiko reageerde plagerig.

‘Oké, laat me raden. De boomstructuur is gesloten, fascistoïde en voor sukkels. De wortelstokstructuur is open, democratisch en *goed bezig*. Klopt?’

‘Ja, daar vat je het cliché wel zo’n beetje samen. Kennis volgens de boomstructuur doet aan waarheidsvinding door leden met lidmaatschapspas, die niet aan de eerste de beste wordt verstrekt. Door gebrek aan openheid mist dit soort kennis creativiteit. Het is uit op één wereld met één waarheid. Netwerkgeoriënteerde kennis is meer gericht op samen waar máken. Iedereen mag meedoen, meedenken, zijn, bewerken en toevoegen wat hij wil. Dat voltrekt zich op tal van niveaus tegelijk, waardoor parallelle werelden en waarheden naast elkaar ontstaan,’ legde Jorrick uit.

‘Dat soort kennis lijkt wel gevoeliger voor ruis en kennis van *roept u maar*, denk je niet?’ vroeg Aiko. ‘Zoals in het journaal of actualiteitenrubrieken waarbij voorbijgangers op straat een microfoon onder hun neus wordt geduwd. Een samenvatting van kreten; een nietje erdoor en dat is het dan.’

‘Lekker kritisch ben je weer, maar oké, dat risico is er zeker. Hoe je er ook over denkt, het gaat al lang niet meer om kiezen voor het één of het ander. Je ziet het netwerkmodel alom terrein winnen en gesloten bastions van kennis en macht in rap tempo verpulveren. Het is gewoon aan het gebeuren,’ sloot Jorrick af, terwijl hij fronsend naar buiten keek.

Aiko bleef nog een tijdje nadenkend naar de wortelstok op het scherm staan kijken. Jorrick had haar op een idee gebracht met zijn woekerende “parallelle werelden”.

Buiten was beroering ontstaan. Jorrick en Aiko gingen poolshoogte nemen. Het begon met een vreemd uitzierende procesie onder aanvoering van een vrouw in een lang rood gewaad en een korte staf in haar rechterhand. Zwart opgemaakt rond haar twee felle ogen die laatdunkend om zich heen keken. Overwegend magere volgelingen in grauwe gewaden beklommen samen met haar de wenteltrap. Boven aangekomen begon de vrouw uitzinnig te schreeuwen.

‘We gaan allemaal naar de hél! Horen jullie? Het is afgelopen! Voorbij! De dijken zullen breken. Het water zal komen en jullie nietige gebeente stukslaan tegen het basalt. Jullie

zondige stinkende lijven ten prooi aan de aaseters. Naar de hél gaan we, horen jullie?’

Wild sloeg ze met haar staf op alles wat zij kon raken. Aiko stond het bizarre tafereel glimlachend gade te slaan. Ze genoot ervan, zag Jorrick.

Het werd nog veel gekker. Van alle kanten stroomden meer mensen toe die zo te zien niets met deze groep te maken hadden. Ook zij schreeuwden leuzen, hadden spandoeken bij zich of waren merkwaardig uitgedost. Een als verkeersslachtoffer geschminkte man schreeuwde:

‘Hier geen 130 kilometer per uur. Denk aan onze kinderen.’

Een ander zeulde met een sloperskogel van papier-maché aan een ketting waarop de tekst *“Stop het afbraakbeleid”*, was te lezen. Ook was er iemand met een T-shirt met de tekst:

“Urk krijgt energie van de strijd tegen windmolens”. En iemand met:

“Eerst mensenpolitie, dan dierenpolitie” of *“Vrij baan voor de Vrijstaat Flevoland, oase in de woestijn”*.

Zo waren er meer uitingen van het meerkoppige monster Ongenoegen dat de laatste jaren de scepter zwaaide in het land. Een gemeenschappelijk thema leek te ontbreken. Aiko draaide zich om naar Jorrick en toeterde door het kabaal heen in zijn oor:

‘Wat denk jij, een flashmob?’

Hij knikte instemmend. Er waren ook al journalisten met microfoons verschenen die mensen ondervroegen, of die voor camera’s pogingen deden de gebeurtenissen op de Afsluitdijk te duiden. Ging het om spontane volkswoede of om een door de politieke oppositie georganiseerde oprisping? En waarom op deze vreemde plek? Waren er terroristische aanslagen te verwachten, gericht op een dijkdoorbraak? Was dit het werk van een stelletje sektarische gekken? De onnavolgbare wegen van koning Facebook?

Het leek allemaal mogelijk.

Er was in elk geval voor passerend verkeer in beide richtingen geen doorkomen meer aan, bij welke snelheid dan ook. Mensen met Canta’s die bij aankomst al waren opgevallen,

hadden de doorgangen die er nog waren volledig geblokkeerd. Zij voelden zich behandeld als tweederangsburgers, omdat zij op de dijk niet - zoals automobilisten - tien kilometer per uur harder mochten rijden. Hadden zij geen recht op de vrijheid van een hogere snelheid op het fietspad?

Het zag er behoorlijk hopeloos uit voor wie nog ergens heen wilde die dag, zoals Aiko en Jorrick. Ze waren teruggegaan naar het restaurant en hoopten dat deze bui snel voorbij zou trekken. Toen het daar drie uur later nog weinig schijn van had, greep Jorrick een vieze lange jas en een hoed die ergens lagen te slingeren. Aan een van de journalisten presenteerde hij zich als lid van het organiserend comité. Hij wilde namens het comité een verklaring afleggen en vroeg geluidsapparatuur te leen. Daarna zou hij de journalist als eerste een interview toestaan. De man stemde in en even later zeulden ze een versterkerbox met microfoon de wenteltrap op.

De schreeuwende vrouw in het rood was daar inmiddels verdwenen met haar aanhang en stond nu wild gesticulerend te oreren op de dijk aan de noordzijde. Haar gegil ging verloren in het algemene pandemonium dat was ontstaan.

Jorrick brulde met een zwaar aangezet noordelijk accent in de microfoon:

‘Dappere kamerad’n. Lang hebben we ons door de machthebbers in de Randstad laten verneuk’n, maar de kruik gaat zolang te water tot hij barst.’

Een luid gejuich steeg op en hij ging na een korte pauze verder.

‘We pikken het niet langer. Het kan niet zo zijn dat het zo is. Er zál naar ons geluisterd worden. Vandaag hebben we laten zien waartoe we in staat zijn en dat heeft zijn effect niet gemist. Heel Nederland, heel Europa, de wereld is getuige geweest van ons verzet.’

Opnieuw langdurig gejuich. De menigte had zijn spreekbuis in de armen gesloten, dus Jorrick ging over naar het volgende bedrijf.

‘En daarom, beste onverzettelijke vrienden in de strijd, hebben de machthebbers zich gedwongen gezien de handdoek in de ring te gooien. Door jullie toedoen zijn al onze eisen inge-

willig. De voltallige regering treedt af. Een voorlopig burgercomité uit ons midden zal vanaf morgen in een open dialoog met de bevolking een weg uitzetten voor een betere toekomst van dit land. Dit waanzinnig gave land verdient zoveel beter. Het verdient jullie!’

Het kon niet meer stuk. De menigte was uitzinnig. Demonstranten met uiteenlopende eisen sloegen elkaar enthousiast op de schouders in het besef dat hier geschiedenis werd geschreven. Alleen de tierende vrouw in het rood keek hem van een afstand vuil aan.

Jorrick sloot af.

‘Beste mensen, we hebben laten zien waartoe we in staat zijn en het respect afgedwongen dat we verdienen. Daarom kunnen we nu naar huis in het vertrouwen dat er morgen een andere wind waait in dit land. En daar zullen we op blijven toezien, want anders staan wij hier volgende maand of volgend jaar weer!’

Gejuich.

‘Tot slot een dringend verzoek om de weg weer vrij te maken voor de hulpdiensten, zodat zij vrienden die onwel zijn geworden kunnen bijstaan. Bedankt jullie voor jullie inzet en aandacht. Wel thuis en tot ziens morgen in een ander Nederland!’

De woorden misten hun uitwerking niet. Na nogmaals gejuich begon men als vanzelf rollen in te nemen die passen bij dit soort situaties. Sommigen riepen op om de weg vrij te maken en regelden het verkeer. Anderen begonnen de rotzooi te verzamelen en op een hoop te gooien. Ook hiermee onderstreepten de demonstranten voor hun gevoel nog eens dat zij werkelijk aan de knoppen zaten in dit land.

Aiko en Jorrick verdwenen snel in het restaurant en kleedden zich om. Jorrick meende niet langer herkenbaar te zijn als lid van het organiserend comité, maar daar vergiste hij zich in. De vrouw in het rood was achter hem aan gekomen en beet hem toe:

‘Jij hebt mijn dag gekaapt, vervelende klootzak. Hier zul je spijt van krijgen!’

Jorrick ging onverstoorbaar verder met het aantrekken van zijn motorpak en zei rustig, maar beslist:

‘Ga dan maar naar de hel waar je zo graag heen wilt, dame. Ik hou het op Hindeloopen.

Mag ik er dan nu alsjeblieft even langs?’

Aiko, die toch al de slappe lach had gekregen, begon nu met haar bovenbenen stijf tegen elkaar te huilen van het lachen. Ze zochten hun motoren op en baanden zich langzaam maar zeker met knipperende alarmlichten een weg door de zich verspreidende menigte.

Wat ze achter zich lieten, beschouwden ze als opmerkelijk, maar ook wel vermakelijk incident. Ze zouden er al snel achter komen dat er meer aan de hand was.

Na een minuut of tien reden ze op volle snelheid de dijk af richting Friesland. Voor Zurich draaiden ze rechtsaf de dijk langs het IJsselmeer op. Tijdens het oponthoud op de Afsluitdijk hadden ze besloten niet meer terug te rijden naar Amsterdam en telefonisch een overnachting geregeld in Hindeloopen. In een rustig tempo reden ze langs de oostkant van het IJsselmeer via Makkum en Workum in de richting van het mooie plaatsje.